

νοῦσε καὶ ὁ Σολωμὸς, κ' ἐφύλαξε ἀπείραχτη τὴν καθαρὴ ποιητικὴ του διάθεσι, ἀποκρούοντας, ὅσον ἐδύνατο, τὰ ἐναντία στοιχεῖα - καὶ εἰς αὐτὴ τὴν ἀνάγκη τῆς φύσις του πρέπει νὰ ἀποδοθῆ ὅτι δὲν ἠθέλησε ποτὲ νὰ περάσῃ εἰς τὴν ἐλευθερωμένην Ἑλλάδα, προαισθανόμενος ὅτι αὐτοῦ δὲν θὰ ἤμποροῦσε νὰ μένῃ ἀδιάφορος εἰς τὰ πολυειδῆ ἀτοπήματα, ὅπου πρέπει ἐξ ἀνάγκης νὰ παραστρατήσῃ ἓνα ἔθνος, εἰς ταῖς ἀρχαῖς τοῦ πολιτισμοῦ του. Ὁ Σολωμὸς δὲν ἐσυνηθοῦσε νὰ θεατριζῇ τὰ ἔθνικα του φρονήματα· ἀλλὰ μὲς τὸ ἄγιο βῆμα τῆς ψυχῆς οἰκοδομοῦσε τὴν ἀληθινὴν Ἑλλάδα· - αὐτὴ, τὴν ὁποῖαν ὁ κοινὸς ἄνθρωπος δὲν ἐκαταξιώθηκε νὰ ἰδῆ ποτὲ, μὲ ὅσους συμπερασμοὺς κι' ἂν μορφώσῃ ἀπὸ τὰ πράγματα, μὲ ὅσα ὀνειράτα κι' ἂν γεννήσῃ ἢ ἐπιθυμίαι του, - αὐτὴ, 'ποῦ εἶναι μυστήριον γιὰ ὅλα τὰ ἄλλα παιδιὰ τῆς (*Ἐλευθ. Πολιορκ. Σχεδ. Γ'. Ἀπόσπ. Ι.*), φανερόνεται εἰς τὰ μάτια τοῦ ἔθνικου ποιητῆ μὲ τὰ θεϊκά τῆς γνωρίσματα· καὶ αὐτὸς τὴν ἀναγνωρίζει, καὶ μ' ὅλον τοῦτο αἰσθάνεται ὅτι δὲν δύναται ἀκέραιην νὰ τὴν ἀγκαλιάσῃ ἢ φαντασίαι του, ἐπειδὴ, καθὼς τοῦ πολύασρου οὐρανοῦ, ὅμοια καὶ αὐτῆς, πολλὰ μέρη φαίνονται καὶ μέρη 'ναι κρυμμένα. Τοῦτο τὸ ἑλληνικὸ Μέλλον, τὸ ὁποῖον ὁ Σολωμὸς μὲ ποιητικὸν τρόπον ἀρχέτυπον ἠθέλησε, ἂν δὲν σφάλλω, νὰ συμβολοποιήσῃ εἰς τοὺς ἀθάνατους ἐκείνους στίχους, ἦταν πρᾶγμα, εἰς τὸ ὁποῖον αὐτὸς μὲ ἀκλόνητο θάρρος ἐπίστευε, καὶ τοῦτο μαρτυρεῖται καὶ ἀπὸ τὴν ἐξῆς ἀπλῆ φράσι, ἢ ὁποία σώζεται εἰς ἓνα του ἰδιόγραφου· *Κλεῖσε μέσα 'ς τὴν ψυχὴ σου τὴν Ἑλλάδα, καὶ θὰ αισθανθῆς μέσα σου νὰ λαχταρίζῃ κάθε εἶδος μεγαλείου.*

